

Przemoc w polskich więzieniach – wyzwania resocjalizacyjne i potrzeba prewencji

Violence in polish prisons –
resocialization challenges and the need for prevention

AGNIESZKA NYMS-GÓRNA

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wydział Socjologii, Polska

agnieszka.nyms@amu.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0001-5538-1953>

Abstract: The aim of the article is to present the phenomenon of violence in Polish prisons, showing its multifaceted nature and significance for the functioning of the prison community. It also discusses the specific principles according to which prisoners function. The article is a review. The desk research method was used, taking into account the statistics of the Prison Service. The conclusions from the analysis confirm that violence is a common problem, with economic violence being the most common, and physical violence causing the greatest fear among prisoners. The presented statistics on extraordinary events emphasize the need to implement comprehensive preventive and intervention strategies. It indicates the key challenges facing the penitentiary system, such as the need to ensure safety, respect for prisoners' rights and effective resocialization. The article proposes various actions aimed at counteracting violence and supporting the process of resocialization in Polish prisons.

Keywords: violence; penitentiary resocialization; security; prison community; prevention

Abstrakt: Celem artykułu jest przedstawienie zjawiska przemocy w polskich zakładach karnych, wskazując na jego wieloaspektowy charakter oraz znaczenie dla funkcjonowania społeczności więziennej. Omówiono również specyficzne zasady, według których funkcjonują więźniowie. Artykuł ma charakter przeglądowy. Wykorzystano metodę desk research z uwzględnieniem statystyk Służby Więziennej. Wnioski z analizy potwierdzają, że

przemoc jest powszechnym problemem, przy czym najczęściej występuje przemoc ekonomiczna, a przemoc fizyczna budzi największy lęk wśród osadzonych. Zaprezentowane statystyki, dotyczące zdarzeń nadzwyczajnych, podkreślają potrzebę wdrożenia kompleksowych strategii prewencyjnych i interwencyjnych. Wskazano na kluczowe wyzwania stojące przed systemem penitencjarnym, takie jak konieczność zapewnienia bezpieczeństwa, przestrzegania praw osadzonych oraz skutecznej resocjalizacji. Artykuł proponuje różnorodne działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy oraz wspieranie procesu resocjalizacji w polskich zakładach karnych.

Słowa kluczowe: przemoc; resocjalizacja penitencjarna; bezpieczeństwo; społeczność więzienna; prewencja

Przemoc w więzieniach stanowi jedno z najpoważniejszych wyzwań systemów penitencjarnych na całym świecie, dotyczy to także polskiego systemu więziennego. Chociaż przemoc ta często utożsamiana jest z fizycznymi pojedynkami między osadzonymi, to jednak rzeczywistość pokazuje, że może ona przyjmować różnorodne formy, zarówno jawne, jak i ukryte. Przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna, a także strukturalna, związana z warunkami życia i funkcjonowaniem instytucji penitencjarnych, to tylko niektóre z jej przejawów. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie i podjęcie próby zrozumienia wielowymiarowości przemocy w polskich zakładach karnych i aresztach śledczych. Analiza jej różnych form oraz mechanizmów, które ją napędzają, pozwoli na identyfikację kluczowych obszarów wymagających interwencji oraz opracowanie skutecznych strategii przeciwdziałania przemocy. W kontekście utrzymującej się tendencji wzrostu liczebności osadzonych i napięć wewnątrz zakładów karnych i aresztów śledczych, zrozumienie pełnego spektrum przemocy staje się nie tylko kwestią akademicką, ale przede wszystkim moralnym i społecznym imperatywem.

Bezpieczeństwo skazanych, personelu oraz całej jednostki penitencjarnej jest absolutnym priorytetem w obliczu przemocy, która może przyjmować różne formy w zamkniętym środowisku więziennym. Jest także priorytetem w kontekście wykonywania kary pozbawienia wolności w świetle prawa penitencjarnego. Każdy akt przemocy niesie za sobą ryzyko eskalacji konfliktów, co może prowadzić do poważnych konsekwencji, w postaci zagrożenia zdrowia lub nawet życia. Dlatego kluczowe jest wdrożenie kompleksowych strategii zarządzania, które obejmują zarówno prewencję, jak i szybkie oraz skuteczne reagowanie na wszelkie incydenty. Zapewnienie odpowiedniego bezpieczeństwa w więzieniach nie tylko chroni życie i zdrowie osadzonych oraz personelu, ale także stabilizuje funkcjonowanie całej jednostki, minimalizując tym samym ryzyko buntów i innych groźnych sytuacji. Skuteczne środki zapobiegawcze, takie jak monitoring, szkolenia dla personelu, programy re-

socjalizacyjne oraz odpowiednie procedury interwencyjne, są nieodzownymi elementami zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w miejscach detencji. Tworzenie bezpiecznego środowiska w więzieniach ma fundamentalne znaczenie dla readaptacji społecznej skazanych oraz utrzymania porządku i sprawiedliwości w systemie penitencjarnym.

Na potrzeby niniejszego tekstu „przemoc” będzie definiowana jako rodzaj relacji społecznej i dynamiczny proces, w którym jedna strona relacji wykorzystuje przewagę sił w celu dominacji i kontroli nad drugą stroną. Może to prowadzić do trwałych nierówności i napięć. Przemoc ingeruje w prawa i dobra osobiste ofiary, skutkując wyrządzaniem szkód (także tych o wymiarze psychologicznym) (Helios i Jedlecka 2017, 15-18). Przyczyn występowania przemocy jest bardzo wiele, natomiast mając na uwadze warunki instytucjonalne, warto uwzględnić podział czynników na trzy grupy: indywidualne, instytucjonalne oraz społeczne. W grupie czynników indywidualnych znajdować się będą m.in. te, które związane są z budowaniem i podtrzymywaniem relacji rodzinnych, wcześniejszymi doświadczeniami w roli zarówno sprawcy, jak i ofiary, a także deficytami w zakresie psychobehawioralnym. Czynniki instytucjonalne i społeczne powiązane są z warunkami izolacyjnymi. Będą to zatem przesłanki związane z rutyną, rozproszeniem odpowiedzialności, interakcjami wewnątrz jednostki, procedurami i strukturą organizacyjną (Perska-Gradowska 2022, 173-175).

Badania nad agresją i przemocą w zakładach karnych prowadziła m.in. Jolanta Malina. Były one realizowane w dwóch jednostkach penitencjarnych: w ZK w Wojkowicach i w ZK w Herbach. Prowadzona była analiza dokumentów, wywiady swobodne z dyrektorami jednostek oraz sondaż diagnostyczny wśród osadzonych. Badania jednoznacznie potwierdzają obecność przemocy i agresji wśród osadzonych w więzieniach, natomiast brutalne formy przemocy występują stosunkowo rzadko. Najczęściej spotykaną formą przemocy jest przemoc ekonomiczna, a przemoc fizyczna zajmuje drugie miejsce i budzi największy lęk wśród osadzonych. Społeczność więzienna funkcjonuje w oparciu o specyficzne zasady. Status społeczny w więzieniu jest ściśle powiązany z posiadaniem pieniędzy i dóbr materialnych, które determinują pozycję i pozwalają na dyktowanie warunków. Siła fizyczna i agresja również odgrywają istotną rolę w ustalaniu hierarchii społecznej. Konflikty między osadzonymi są zazwyczaj rozstrzygane wewnętrznie, bez udziału personelu więziennego, a wszelkie próby współpracy z administracją Służby Więziennej spotykają się z ostracyzmem. Znieczulica współosadzonych wobec przemocy jest powszechna, a ich system wartości koncentruje się na osobistych korzyściach. W społeczności więziennej panuje konformizm, a unikanie demonstrowania swojego zdania zapewnia spokój. Osadzeni, którzy łamią „zмовę milczenia”, są stygmatyzowani jako donosiciele, co stanowi istotną sankcję społeczną.

Przykłada się również dużą wagę do przestrzegania zasad higieny osobistej, nietolerancji wobec kradzieży oraz potępiania sprawców gwałtów, szczególnie na małoletnich. Zmiana zakwaterowania bywa stosowana jako sposób na uniknięcie bezpośredniej konfrontacji z innym osadzonym. Aby efektywnie walczyć z przemocą i agresją między osadzonymi, zasadnym byłoby zapobieganie przeludnieniu zakładów karnych i aresztów śledczych. Działania prewencyjne w tym aspekcie są również bardzo istotne ze względów *stricte* resocjalizacyjnych. Wśród działań, które można podejmować w jednostkach penitencjarnych w celach profilaktycznych, autorka badań wymienia: tworzenie bezpiecznej przestrzeni, w której jednostki mogą swobodnie mówić o swoich problemach; wczesne reagowanie na konflikty; zmianę podejścia do agresywnych osadzonych, postrzeganie ich jako osoby potrzebujące wsparcia, a nie wyłącznie kary, wymaga to z kolei uznania agresywności za zaburzenie zachowania i stosowania innych metod pracy przez wychowawców; gotowość na nagłe zmiany i elastyczne reagowanie w trudnych sytuacjach, ze względu na nieprzewidywalność ludzkiego zachowania; poszukiwanie sposobów motywowania osadzonych do zmiany w pożądanym kierunku, poprzez zaangażowanie ich w zajęcia kulturalno-oświatowe, sportowe, programy penitencjarne, pracę czy naukę, co może wzmocnić poczucie sensu, sprawstwa oraz umiejętność kontroli emocji; wykorzystanie przez wychowawcę metod wpływu osobistego; preferowanie nagród nad karami jako bardziej efektywnej metody oddziaływania, ponieważ kary mogą przyczyniać się do wzmacniania wrogości; uświadamianie osadzonym konsekwencji stosowania przemocy; unikanie karania świadków i ofiar przemocy, gdyż strach przed sankcjami jest jedną z głównych przyczyn niezgłaszania incydentów administracji; zwracanie szczególnej uwagi przez personel więzienny na osadzonych, którzy mogą stać się ofiarami (np. wycofanych); izolacja osadzonych aktywnie uczestniczących w podkulturze od innych więźniów; wzmacnianie autorytetu wychowawców, co sprzyja budowaniu zaufania osadzonych do personelu; przeciwdziałanie procesowi prizonizacji przez naukę samodzielności i odpowiedzialności; otwarte podejmowanie problemu przemocy i agresji zarówno wśród personelu Służby Więziennej, jak i osadzonych, a także potępianie takich zachowań oraz współpraca na rzecz ich zapobiegania (Malina 2013, 28-50).

W jednostkach penitencjarnych karę odbywają również skazani, określani jako stwarzający poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego, czyli tzw. „niebezpieczni”. Ramy definicyjne oraz sposób funkcjonowania w jednostce określa kodeks karny wykonawczy. W postępowaniu ze skazanymi niebezpiecznymi istotną sprawą jest konieczność równoważenia dwóch aspektów: izolacji tych więźniów od społeczeństwa i pozostałych skazanych, aby zapewnić bezpieczeństwo oraz

przestrzeganie praw przysługujących osadzonemu. Dlatego, niezależnie od liczebności tej grupy, ich obecność w polskich jednostkach penitencjarnych zawsze będzie stanowiła istotne wyzwanie (Januszkiewicz 2013, 64). Do kategorii skazanych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego zaliczamy (KKW, art. 88):

- osoby, które popełniły przestępstwo o bardzo wysokim stopniu społecznej szkodliwości, w szczególności przestępstwo: zamachu (na niepodległość lub integralność Rzeczypospolitej Polskiej, konstytucyjny ustroj państwa lub konstytucyjne organy Rzeczypospolitej Polskiej, życie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, jednostkę Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej), ze szczególnym okrucieństwem, wzięcia lub przetrzymania zakładnika albo w związku z wzięciem zakładnika, uprowadzenia statku wodnego lub powietrznego, z użyciem broni palnej, materiałów wybuchowych albo łatwopalnych;
- osoby, które popełniły przestępstwo w zorganizowanej grupie albo związku mającym na celu popełnianie przestępstw, zwłaszcza z uwagi na jego kierowniczą lub znaczącą rolę w grupie lub związku;
- osoby, które podczas uprzedniego lub obecnego pozbawienia wolności stwarzały zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego lub aresztu śledczego w ten sposób, że były organizatorem lub aktywnym uczestnikiem zbiorowego wystąpienia w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, dopuściły się czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego, lub inną osobę zatrudnioną w zakładzie karnym, lub areszcie śledczym, były sprawcą zgwałcenia, ciężkiego uszczerbku na zdrowiu albo znęcały się nad skazanym, ukaranym lub tymczasowo aresztowanym, uwolniły się lub usiłowały uwolnić się z zakładu karnego, lub aresztu śledczego albo podczas konwojowania poza terenem zakładu lub aresztu.

Łatwo można więc zauważyć, że kategoria ta skupia skazanych, których cechuje wyjątkowo wysoki poziom agresji i przemocy. W przypadku takich więźniów stosuje się odpowiednie środki bezpieczeństwa, takie jak specjalne zabezpieczenia techniczno-ochronne, izolacja od innych osadzonych, stały monitoring czy zastrzeżone procedury kontroli.

Agresja i przemoc w zakładzie karnym przyjmuje różne formy – pojawia się w interakcji, ale jest także skierowana w swoją stronę (wśród form auto-agresji mamy też do czynienia z aktami samobójczymi) (zob. Michalska i Michalski, 2020). Ma to więc charakter bardzo relacyjny. Tego typu zachowania zaliczamy do kategorii zdarzeń nadzwyczajnych, czyli takich „(...) które spowodowało zagrożenie lub naruszenie bezpieczeństwa jednostki organizacyjnej

albo konwoju, zagrożenie dla życia lub zdrowia osadzonego, funkcjonariusza albo pracownika, a także naruszenie prawa przez wymienionych, ścigane z urzędu” (Januszkiewicz 2015, 159).

W marcu bieżącego roku w jednostkach penitencjarnych w Polsce przebywało 74 042 osadzonych (Statystyka SW 2024). Poniższa tabela przedstawia zestawienie wszystkich wydarzeń nadzwyczajnych, które jednocześnie wiążą się z zachowaniami przemocowymi.

Tabela 1. Statystyczne ujęcie zdarzeń nadzwyczajnych w polskich jednostkach penitencjarnych w marcu 2024 oraz w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2024 roku.

Rodzaj zdarzenia	Marzec 2024		Okres 1 stycznia – 31 marca 2024	
	Liczba zdarzeń	Liczba uczestników	Liczba zdarzeń	Liczba uczestników
Ucieczki dokonane z terenu jednostki penitencjarnej	0	0	0	0
Ucieczki dokonane spod konwoju SW	0	0	0	0
Bunt	0	0	0	0
Naruszenie porządku	0	0	0	0
Wzięcie zakładnika	0	0	0	0
Napaść na jednostkę organizacyjną lub konwój SW	0	0	0	0
Napaść na funkcjonariusza lub pracownika w służbie	11	11	25	25
Samobójstwo osadzonego	2	2	5	5
Usiłowanie popełnienia samobójstwa przez osadzonego	10	10	26	26
Zgwałcenie osadzonego	0	0	0	0
Znęcanie się nad osadzonym	2	5	6	20
Bójka lub pobicie	12	32	27	64
Zgon osadzonego	15	15	45	45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Służby Więziennej, <https://sw.gov.pl/strona/Statystyka>.

Wśród samoagresji w statystykach wyróżniamy trzy formy: odmowę przyjmowania pokarmu, samouszkodzenia oraz usiłowania samobójcze. Natomiast

wśród przyczyn samoagresji wymieniamy: działalność administracji, presję podkultury przestępczej, uczestnictwo w podkulturze przestępczej, działalność sądu i prokuratury oraz inne przyczyny (Statystyka SW 2024).

W całym okresie od 1 stycznia do 31 marca 2024 roku nie odnotowano żadnych ucieczek z terenu jednostki penitencjarnej, ucieczek spod konwoju Służby Więziennej, buntów, naruszeń porządku, wzięcia zakładników, ani napaści na jednostki organizacyjne lub konwoje SW. Sugeruje to, że w tych aspektach bezpieczeństwo jednostek penitencjarnych zostało skutecznie utrzymane. W marcu 2024 roku zarejestrowano 11 incydentów napaści na funkcjonariuszy lub pracowników służby, co stanowi 44% wszystkich takich incydentów odnotowanych w pierwszym kwartale 2024 roku (25 przypadków). To wskazuje, że przemoc wobec personelu jest znaczącym problemem, wymagającym dalszej analizy i potencjalnie wzmocnionych środków zapobiegawczych. W marcu 2024 roku miały miejsce 2 samobójstwa i 10 prób samobójczych. Łącznie w pierwszym kwartale 2024 roku odnotowano 5 samobójstw i 26 prób samobójczych. Liczby te wskazują na poważne problemy, związane ze zdrowiem psychicznym osadzonych, co wymagałoby wdrożenia programów wsparcia psychologicznego i interwencyjnych. Przemoc fizyczna między osadzonymi, w formie bójek lub pobić, jest również powszechna. W marcu 2024 roku doszło do 12 takich zdarzeń, z udziałem 32 osób, a w pierwszym kwartale 2024 roku zarejestrowano 27 incydentów, z udziałem 64 osób. Zarejestrowano również przypadki znęcania się nad osadzonymi (2 incydenty w marcu, 6 w całym kwartale), co dodatkowo wskazuje na potrzebę wzmocnionej uwagi w zakresie bezpieczeństwa i ochrony osadzonych. Statystyki wskazują na niskie ryzyko poważnych incydentów zewnętrznych, ale jednocześnie uwydatniają poważne wyzwania związane z przemocą wewnątrz jednostek penitencjarnych, zarówno między osadzonymi, jak i wobec personelu. Sugeruje to potrzebę zintensyfikowania działań w zakresie zdrowia psychicznego i bezpieczeństwa w jednostkach penitencjarnych.

W związku z tym powstają różnorodne pomysły pracy ze skazanymi. Proponowane są, także we współpracy z instytucjami ze środowiska otwartego „oddziaływania terapeutyczne, warsztaty redukcji stresu, radzenia sobie z agresją, negatywnymi emocjami, podnoszenia samooceny, samoakceptacji i samo-realizacji, programy readaptacji społecznej, angażowanie w pracę społeczną, wolontariat” (Krakowska 2014). Poza wsparciem psychologa i wychowawcy, wspomnieć należy także o programach penitencjarnych. Jednym z przykładów realizowanych programów, które kierowane są do sprawców przestępstw związanych z przemocą i agresją, jest program readaptacyjny „STOP” w Zakładzie Karnym w Gorzowie Wielkopolskim. W ramach tej propozycji skazani korzystają z 10 sesji edukacyjnych (gdzie przedstawia się tematykę związaną z radzeniem sobie z napięciem i stresem, czy pracuje nad kompetencjami

komunikacyjnymi) oraz 10 warsztatów sportowych (aby mieć możliwość rozładowania skumulowanych, negatywnych emocji) (Jaworski 2024).

Artykuł porusza problematykę przemocy w polskich zakładach karnych, która stanowi jedno z najpoważniejszych wyzwań systemu penitencjarnego. Przemoc w więzieniach nie ogranicza się jedynie do fizycznych starć między osadzonymi, ale obejmuje również przemoc psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz strukturalną, wynikającą z warunków życia i funkcjonowania instytucji penitencjarnych. Analizowanie różnych form przemocy, mechanizmów ją napędzających oraz kluczowych obszarów wymagających interwencji, ma na celu opracowanie skutecznych strategii przeciwdziałania.

W artykule zwrócono uwagę na konieczność wdrożenia kompleksowych strategii zarządzania bezpieczeństwem w więzieniach, które obejmują zarówno prewencję, jak i szybkie reagowanie na incydenty. Skuteczne działania prewencyjne, takie jak monitoring, szkolenia dla personelu oraz programy resocjalizacyjne, są kluczowe dla zapewnienia porządku i bezpieczeństwa. Wskazano również na znaczenie odpowiedniego podejścia do skazanych, szczególnie tych agresywnych oraz potrzebę tworzenia środowiska sprzyjającego ich resocjalizacji. Społeczność więzienna funkcjonuje według specyficznych zasad, a konflikty rozwiązywane są najczęściej wewnątrznie, bez udziału personelu więziennego. Artykuł przedstawia również statystyki, dotyczące zdarzeń nadzwyczajnych w polskich więzieniach, w tym: samobójstw, prób samobójczych, napaści na personel oraz bójek między osadzonymi. Dane te podkreślają potrzebę zintensyfikowania działań w zakresie zdrowia psychicznego i bezpieczeństwa osadzonych. Proponowane są różne działania prewencyjne oraz współpraca z instytucjami spoza więziennictwa w celu przeciwdziałania przemocy i wspierania resocjalizacji skazanych. Przemoc jest stałym elementem funkcjonowania jednostek penitencjarnych, mimo podejmowanych działań resocjalizacyjnych mających na celu jej ograniczenie. Chociaż istnieją różnorodne programy i strategie mające na celu prewencję i redukcję przemocy, konieczne jest ciągłe uwrażliwianie na ten problem zarówno personelu, jak i społeczeństwa. Tylko poprzez konsekwentne działania edukacyjne i profilaktyczne można skutecznie przeciwdziałać przemocy i wspierać proces resocjalizacji w jednostkach penitencjarnych.

BIBLIOGRAFIA

- Helios, Joanna i Wioletta Jedlecka. 2017. *Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane*. Wrocław: Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

- Januszkiewicz, Ewelina. 2013. „Osoby pozbawione wolności stwarzające poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego w świetle danych statystycznych w latach 1991-2013”. *Przegląd Więziennictwa Polskiego*, 80: 51-65.
- Januszkiewicz, Marlena. 2015. „Wypadki nadzwyczajne zagrażające bezpieczeństwu jednostek penitencjarnych”. W: *Współczesne oblicza bezpieczeństwa*, red. Ewa M. Guzik-Makaruk i Emil W. Pływaczewski, 159-167, Białystok: Temida 2.
- Jaworski, Wojciech. 2024. *Przeciwdziałanie agresji i przemocy*. Dostęp: 17.05.2024. <https://www.sw.gov.pl/aktualnosc/zaklad-karny-w-gorzowie-wielkopolskim-przeciwdzialanie-agresji-i-przemocy>.
- Kodeks karny wykonawczy (KKW). Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U.2024.0.706 t.j.).
- Krakowska, Elżbieta. 2014. *Przyczyny i profilaktyka negatywnych zachowań więźniów*. Dostęp: 07.08.2014. <https://www.sw.gov.pl/aktualnosc/Przyczyny-i-profilaktyka-negatywnych-zachowan-wiezniow>.
- Malina, Jolanta. 2013. „Agresja i przemoc w środowisku osób pozbawionych wolności na przykładzie zakładów karnych w Wojkowicach i w Herbach”. *Przegląd Więziennictwa Polskiego*, 80: 25-50.
- Michalska, Amanda i Damian Michalski. 2020. *Zachowania niepożądane w zakładach karnych. Wybrane zagadnienia*. Warszawa – Olsztyn: Wydawnictwo AEH.
- Perska-Gradowska, Paulina. 2022. „Czynniki ryzyka przemocy i analiza instytucjonalna w placówkach dla nieletnich”. W: *Agresywność nieletnich. Fenomen, etiologia, profilaktyka*, red. Paulina Perska-Gradowska, Dorota Rondalska i Agnieszka Nymś-Górna, 171-181. Warszawa: Difin Sp. z o.o.
- Statystyka Służby Więziennej. 2024. Dostęp: 17.05.2024. <https://sw.gov.pl/strona/Statystyka>

AGNIESZKA NYMŚ-GÓRNA – doktor nauk społecznych w dyscyplinach nauki socjologiczne i pedagogika. Pracuje na Wydziale Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w Zakładzie Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej. Jej zainteresowania naukowe skupiają się wokół wsparcia społecznego, readaptacji społecznej, resocjalizacji, relacji rodzinnych i edukacji.